

Sygn. akt IV U 319/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dariusz Płaczek

Protokolant: st. sekr. sądowy Patrycja Czarnik

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2014 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania S. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 12 lutego 2014 roku nr (...)

w sprawie S. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość emerytury

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 319/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 27 czerwca 2014 r.

Decyzją z dnia 12.02.2014 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 17.01.2014 r., odmówił S. B. wypłaty wyrównania zwiększenia od 01.10.2012 r., tj. od daty przyznania prawa do emerytury, z tytułu opłacania składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...). W uzasadnieniu ZUS podał, że wniosek o przyznanie zwiększenia z tytułu opłacania składek na FUSR wraz z zaświadczeniem o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników w latach 1977-2003 ubezpieczony złożył w organie w dniu 05.02.2013 r. Decyzją z dnia 01.03.2013 r. przyznano mu do pobieranej emerytury zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r. Pozostały okres nie podlegał doliczeniu z uwagi na to, że został zaliczony do okresów mających wpływ na prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników. Wypłata emerytury wraz ze zwiększeniem została podjęta od 01.02.2013 r., tj. od miesiąca złożenia w tym przedmiocie wniosku.

Od decyzji tej odwołał się S. B., domagając się jej zmiany i wypłaty wyrównania zwiększenia z tytułu opłacania składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników w całym okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r. oraz z przerwami od 10.07.1991 r. do 31.03.2003 r. (tj. od 10.07.1991 r. do 20.07.1991 r., od 03.10.1991 r. do 31.10.1991 r., od 12.11.1991 r. do 31.12.1991 r., od 15.06.1992 r. do 31.07.1992 r., od

15.09.1992 r. do 30.09.1992 r., od 05.11.1992 r. do 16.01.1993 r., od 05.07.1993 r. do 31.07.1993 r., od 16.08.1993 r. do 05.09.1993 r., od 01.12.1993 r. do 31.12.1993 r. i od 01.02.1994 r. do 31.03.2003 r.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący S. B. urodził się (...)

W okresach od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r., od 10.07.1991 r. do 20.07.1991 r., od 03.10.1991 r. do 31.10.1991 r., od 12.11.1991 r. do 31.12.1991 r., od 15.06.1992 r. do 31.07.1992 r., od 15.09.1992 r. do 30.09.1992 r., od 05.11.1992 r. do 16.01.1993 r., od 05.07.1993 r. do 31.07.1993 r., od 16.08.1993 r. do 05.09.1993 r., od 01.12.1993 r. do 31.12.1993 r. i od 01.02.1994 r. do 31.03.2003 r. odwołujący podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Od 01.07.1977 r. do 30.06.1982 r. został zwolniony z opłacania składek na FUSR jako młody rolnik. W pozostałym okresie opłacał składki na to ubezpieczenie.

Od 06.12.2002 r. odwołujący pobierał rentę rolniczą, zaś od 01.05.2012 r., po osiągnięciu wieku emerytalnego, emeryturę rolniczą. Do ustalenia pobieranego świadczenia wypłacanego do 30.11.2012 r. KRUS zaliczył mu okresy pracy i ubezpieczenia w rolnictwie za wyjątkiem okresu od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r. Okresy te miały wpływ na prawo i wysokość świadczenia z KRUS.

dowód:

- zaświadczenia z dnia: 23.01.2013 r., 28.08.2013 r.- k. 51-52, 67-69 akt ZUS,
- pismo KRUS z dnia 19.02.2013 r.- k. 59 akt ZUS,
- dokumenty zgromadzone w aktach sprawy IV U 824/13,

W dniu 18.10.2012 r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę. Decyzją z dnia 16.11.2012 r. ZUS Oddział w T. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 01.10.2012 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. W decyzji tej poinformowano ubezpieczonego, że wypłata emerytury zostanie podjęta po uzyskaniu z KRUS informacji o wstrzymaniu wypłaty emerytury rolniczej.

dowód:

- wniosek o emeryturę z dnia 18.10.2012 r.- k. 1-2 akt ZUS,
- decyzja ZUS z dnia 16.11.2012 r.- k. 41-42 akt ZUS,

Z uwagi na to, że przyznana przez ZUS emerytura okazała się świadczeniem wyższym od wypłacanej emerytury rolniczej, decyzją z dnia 22.11.2012 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wstrzymał odwołującemu wypłatę emerytury rolniczej od 01.12.2012 r. z powodu nabycia uprawnień do emerytury pracowniczej z ZUS. Decyzję tę odwołujący przedłożył w organie rentowym w dniu 23.11.2012 r. celem podjęcia wypłaty emerytury pracowniczej.

dowód:

- decyzja Prezesa KRUS z dnia 22.11.2012 r.- k. 43 akt ZUS,
- dokumenty zgromadzone w aktach sprawy IV U 824/13,

Decyzją z dnia 30.11.2012 r. ZUS Oddział w T., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 23.11.2012 r., podjął wypłatę emerytury od 01.10.2012 r., tj. od nabycia prawa do tego świadczenia.

dowód:

- decyzja ZUS z dnia 30.11.2012 r.- k. 46-47 akt ZUS,

W dniu 05.02.2013 r. odwołujący wystąpił do ZUS z wnioskiem o przyznanie zwiększenia z tytułu opłacania składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników wraz z zaświadczeniem o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresach od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r., od 10.07.1991 r. do 20.07.1991 r., od 03.10.1991 r. do 31.10.1991 r., od 12.11.1991 r. do 31.12.1991 r., od 15.06.1992 r. do 31.07.1992 r., od 15.09.1992 r. do 30.09.1992 r., od 05.11.1992 r. do 16.01.1993 r., od 05.07.1993 r. do 31.07.1993 r., od 16.08.1993 r. do 05.09.1993 r., od 01.12.1993 r. do 31.12.1993 r. i od 01.02.1994 r. do 31.03.2003 r. oraz wyrównanie emerytury od 01.10.2012 r.

dowód:

- wniosek z dnia 05.02.2013 r.- k. 50 akt ZUS,
- zaświadczenie z dnia 23.01.2013 r.- k. 51-52 akt ZUS,

Decyzją z dnia 01.03.2013 r. ZUS Oddział w T., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 05.02.2013 r. o przyznanie zwiększenia emerytury z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, przyznał wnioskodawcy do pobieranej emerytury zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r. i przeliczył należne mu świadczenie od dnia 01.02.2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Pozostałego okresu opłacania składek na FUSR nie uwzględnił z uwagi na to, że okres ten został zaliczony do okresów, od których zależy prawo do świadczeń na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Od decyzji tej wnioskodawca nie wniósł odwołania ani nie podważył jej skuteczności w inny prawem przewidziany sposób.

dowód:

- decyzja ZUS z dnia 01.03.2013 r.- k. 62 akt ZUS,
- pismo KRUS z dnia 19.02.2013 r.- k. 59 akt ZUS,

W dniu 17.01.2014 r. odwołujący wystąpił do ZUS z wnioskiem o przyznanie zwiększenia do emerytury z tytułu opłacania składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników w okresach od 10.07.1991 r. do 20.07.1991 r., od 03.10.1991 r. do 31.10.1991 r., od 12.11.1991 r. do 31.12.1991 r., od 15.06.1992 r. do 31.07.1992 r., od 15.09.1992 r. do 30.09.1992 r., od 05.11.1992 r. do 16.01.1993 r., od 05.07.1993 r. do 31.07.1993 r., od 16.08.1993 r. do 05.09.1993 r., od 01.12.1993 r. do 31.12.1993 r. i od 01.02.1994 r. do 31.03.2003 r. oraz wyrównanie świadczenia od 01.10.2012 r. Zaskarżoną decyzją z dnia 12.02.2014 r. ZUS Oddział w T. odmówił wnioskodawcy wypłaty wyrównania zwiększenia za te okresy od 01.10.2012 r., ponieważ zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do świadczeń na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

dowód:

- wniosek z dnia 17.01.2014 r.- k. 71 akt ZUS,
- decyzja ZUS z dnia 12.02.2014 r.- k. 73 akt ZUS,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 12.02. 2014 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przepis art. 56 ust. 4 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) ustanawia wyjątek od ogólnej zasady odrębności systemów ubezpieczeniowych i dotyczy reguły, która ma zrekompenzować okres podwójnego ubezpieczenia przez zwiększenie emerytury, do której prawo zostało ustalone bez wykorzystania okresów pracy w gospodarstwie rolnym. Zwiększenie to, ustalone według zasad wymiaru przewidzianych dla części składkowej w przepisach ustawy z dnia 20.12.1990 o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r. poz. 1403 ze zm.), przyznawane jest tylko na wniosek zainteresowanego (art. 56 ust. 6 ustawy z dnia

17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS) i przysługuje za okres podlegania rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu i opłacania z tego tytułu składek na Fundusz Emerytalny Rolników, Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników i ubezpieczenie emerytalno-rentowe rolników, o jakim mowa w art. 1 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 20.12.1990 o ubezpieczeniu społecznym rolników, jeżeli zainteresowany nie ma ustalonego prawa do rolniczej emerytury lub renty (art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS).

Regulacje dotyczące tzw. zwiększenia rolnego zawarte w art. 56 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wiążą się z rozpatrywaną dawniej

w orzecznictwie kwestią tzw. podwójnego ubezpieczenia. Do dnia 31.12.1988 r. istniał bowiem obowiązek ubezpieczenia zarówno z tytułu podlegania ubezpieczeniu pracowniczemu, jak i z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego. Od dnia 01.01.1989 r. obowiązek ten ustał, o ile osoba prowadząca gospodarstwo rolne pozostawała w stosunku pracy w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie, albo była objęta innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub zaopatrzeniu emerytalnym, co znalazło też potwierdzenie w aktualnie obowiązującej ustawie z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.)

(art. 16 ust. 3 tej ustawy). Rekompensatą za okres podwójnego ubezpieczenia (zbieg opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników i ubezpieczenie pracownicze) jest instytucja zwiększenia świadczenia również w sytuacji, gdy okresów pracy rolniczej nie wykorzystano w celu uzupełnienia brakujących okresów składkowych i nieskładkowych przy ustalaniu prawa do emerytury.

W wyroku z dnia 13.12.2007 r. (SK 37/06, OTK-A 2007/82/157) Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS jest zgodny z art. 67 ust. 1 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz nie jest niezgodny z art. 2 i 31 ust. 3 Konstytucji RP- wskazując, że art. 56 ust. 4 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ustanawia zasadę możliwości zwiększenia świadczenia, gdy okresów pracy w rolnictwie nie wykorzystano przy ustalaniu prawa do emerytury.

Zawarte w art. 56 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS rozwiązania rekompensują więc ubezpieczonym - przez zwiększenie świadczenia emerytalnego - okresy podwójnego ubezpieczenia i opłacania składek na odrębny system ubezpieczenia, które nie zostały skonsumowane przez ustalenie prawa do świadczenia rolniczego

Przepis art. 56 ust. 4 tej ustawy dotyczy zatem możliwości zwiększenia emerytury w sytuacji uwzględniania okresów opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe nie zostały uzupełnione okresami pracy rolniczej.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie był rozmiar zwiększenia przewidzianego w art. 56 powołanej wyżej ustawy przysługującego odwołującemu z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Jak ustalił Sąd, w okresach od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r., od 10.07. 1991 r. do 20.07.1991 r., od 03.10.1991 r. do 31.10.1991 r., od 12.11.1991 r. do 31.12.1991 r., od 15.06.1992 r. do 31.07.1992 r., od 15.09.1992 r. do 30.09.1992 r., od 05.11.1992 r. do 16.01.1993 r., od 05.07.1993 r. do 31.07.1993 r., od 16.08.1993 r. do 05.09.1993 r., od 01.12.1993

r. do 31.12.1993 r. i od 01.02.1994 r. do 31.03.2003 r. odwołujący podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Od 06.12.2002 r. pobierał rentę rolniczą, zaś od 01.05.2012 r. emeryturę rolniczą. Jak wynika z pisma KRUS z dnia 19.02.2013 r. (k. 59 akt ZUS), do pobieranego świadczenia wypłacanego do 30.11.2012 r. Kasa zaliczyła mu okresy pracy i ubezpieczenia w rolnictwie, mające wpływ na prawo i wysokość świadczeń z KRUS, za wyjątkiem okresu od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r.

Skoro tak, słusznie ZUS Oddział w T. decyzją z dnia 01.03.2013 r., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 05.02.2013 r. o przyznanie zwiększenia emerytury z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, przyznał wnioskodawcy do pobieranej emerytury zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r., nie uwzględniając pozostałych okresów opłacania składek na FUSR od 10.07.1991 r. do 20.07.1991 r., od 03.10.1991 r. do 31.10.1991 r., od 12.11.1991 r. do 31.12.1991 r., od 15.06.1992 r. do 31.07.1992 r., od 15.09.1992 r. do 30.09.1992 r., od 05.11.1992 r. do 16.01.1993 r., od 05.07.1993 r. do 31.07.1993 r., od 16.08.1993 r. do 05.09.1993 r., od 01.12.1993 r. do 31.12.1993 r. i od 01.02.1994 r. do 31.03.2003 r., z uwagi na to, że okresy te zostały zaliczone do okresów, od których zależy prawo do świadczeń na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Od decyzji tej wnioskodawca nie złożył odwołania. Decyzja z dnia 01.03.2013 r. jest zatem ostateczna, a sąd ubezpieczeń społecznych jest nią związany (por. np. wyrok SN z dnia 29.01.2008 r., I UK 173/07, Legalis nr 125903).

W dniu 17.01.2014 r. odwołujący wystąpił z nowym wnioskiem do ZUS o przyznanie zwiększenia do emerytury z tytułu opłacania składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników w okresach od 10.07.1991 r. do 20.07.1991 r., od 03.10.1991 r. do 31.10.1991 r., od 12.11.1991 r. do 31.12.1991 r., od 15.06.1992 r. do 31.07.1992 r., od 15.09.1992 r. do 30.09.1992 r., od 05.11.1992 r. do 16.01.1993 r., od 05.07.1993 r. do 31.07.1993 r., od 16.08.1993 r. do 05.09.1993 r., od 01.12.1993 r. do 31.12.1993 r. i od 01.02.1994 r. do 31.03.2003 r. oraz wyrównanie świadczenia od 01.10.2012 r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 12.02.2014 r. ZUS Oddział w T. odmówił mu wypłaty wyrównania zwiększenia za te okresy od 01.10.2012 r., ponieważ zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do świadczeń na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Takie działanie organu rentowego było prawidłowe.

Jak bowiem stanowi przepis art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, okresów ubezpieczenia społecznego rolników nie uwzględnia się przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Podobna sprawa jak niniejsza była przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, który w wyroku z dnia 25.09.2013 r., III AUa 299/13 (LEX nr 1378576) zajął identyczne stanowisko. Jak wskazał, jeżeli nawet okresy składkowe i nieskładkowe nie zostały uzupełnione okresami pracy w gospodarstwie rolnym i podleganiu takiemu ubezpieczeniu (art. 10 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS) emerytura „pracownicza” ulega zwiększeniu za okres opłacania składek w stosunku do osób nie mających ustalonego prawa do emerytury lub renty na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników (art. 56 ust. 4 i 5 ustawy). W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Apelacyjny podał, że brak jest podstaw, aby zarówno przy ustalaniu prawa do emerytury w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, jak i wysokości tego świadczenia uwzględnić niewątpliwe okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacania składki. W świetle art. 10 ust. 3 powołanej ustawy okresów takich nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zatem w sytuacji, gdy będące przedmiotem sporu okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacania składki z tego tytułu były uwzględnione do emerytury rolniczej to nie mogą być uwzględnione do emerytury należnej z powszechnego systemu ubezpieczeń. Tym samym, nie jest możliwe zwiększenie emerytury pracowniczej z tego tytułu według zasad wynikających z art. 56 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Mając to na uwadze stwierdzić należało, że wobec uwzględnienia wnioskodawcy przy ustalaniu prawa do świadczenia rolniczego okresów ubezpieczenia społecznego rolników za wyjątkiem okresu od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r., brak

jest podstaw do zwiększenia emerytury wypłacanej przez ZUS z tytułu opłacania składek na FUSR w tych pozostałych okresach, tj. od 10.07.1991 r. do 20.07.1991 r., od 03.10.1991 r. do 31.10.1991 r., od 12.11.1991 r. do 31.12.1991 r., od 15.06.1992 r. do 31.07.1992 r., od 15.09.1992 r. do 30.09.1992 r., od 05.11.1992 r. do 16.01.1993 r., od 05.07.1993 r. do 31.07.1993 r., od 16.08.1993 r. do 05.09.1993 r., od 01.12.1993 r. do 31.12.1993 r. i od 01.02.1994 r. do 31.03.2003 r.

Zasadnie przy tym organ rentowy odmówił ubezpieczonemu wypłaty wyrównania zwiększenia z tytułu opłacania składek na FUSR za okres od 01.10.2012 r., ponieważ wniosek o ustalenie uprawnień do zwiększenia odwołujący złożył w dniu 05.02.2013 r., po rozpoznaniu którego ZUS decyzją z dnia 01.03.2013 r. przeliczył pobieraną przez wnioskodawcę emeryturę począwszy od 01.02.2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek (art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS) z uwzględnieniem ustalonego zwiększenia za okres opłacania składek na FUSR za okres od 01.07.1977 r. do 31.12.1988 r.

Emerytura odwołującego wyliczona więc została w sposób prawidłowy, zgodny z obowiązującymi przepisami. Ubezpieczony nie powinien czuć się pokrzywdzony faktem nie uwzględnienia mu przez ZUS przy ustalaniu wysokości emerytury pracowniczej wszystkich okresów opłacania składek na FUSR, ponieważ okresy od 10.07.1991 r. do 31.03.2003 r. z przerwami - jak wynika z treści pisma z dnia 19.02.2013 r. - zostały mu uwzględnione przez KRUS przy ustalaniu wysokości renty rolniczej, a następnie emerytury rolniczej.

Uwzględniając powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.